

विभाग ९ : गद्य

प्र.९ अ) खालील उतार्याच्या आधारे दिलेल्या सुचनांनुसार कृती करा:

०८

कृती अ १ : (आकलन कृती)

आकृतिबंध पूर्ण करा :

आगगाडीतून प्रवास करणारी माणसे एकमेकांना या गोष्टी विचारतात -

०९

(१) (२)

(३) ..... यांच्याजवळ आपण मोकळे होतो.

०९

..... यांच्याजवळ आपण मोकळे होत नाही.

कृतीअ २ : (आकलनकृती)

(१) शब्दजाल पूर्ण करा :

या कारणांमुळे
जप्पा रंगतात

०९

(२) विधान पूर्ण करा :

०९

(१) साच्यांनी जप्पांची गोडी चाखलेली असते ती .....

पण अगदी साधे, सरळ, सह सामनाला उपद्रवदेणारे नाही, असे प्रसन्न संवाद सुखही काही माणसांबाबत विनासायास अनुभवता येते. जितके व्यक्तिविषयक संदर्भाचे, तपशिलाचे ज्ञान अपुरे, तितक्या जप्पा अधिक रंगतात. आगगाडीतून प्रवास करताना अशा जप्पांची गोडी साच्यांनीच कधीनाकधी चाखलेली असते. पुढ्यातले माणुस कोण आहे आपल्याला ठाऊक नसते आणि आपण एकमेकांना विचारून घेतो, पण तीजुजबी ओळख असते. त्यापलीकडचे काहीही दोघांना ठाऊक नसते. त्यामुळे अशा संवादात एक वेगळेच सुंदर मोकळे पण अनुभवायला मिळते. पुन्हा आपण परस्परांना नंतर कधी भेटू अशी भीती किंवा आशाही तिथे नसते. त्यामुळे प्रवासात माणसे किती भरभरून बोलतात. परक्या माणसाजवळ आपण जेवढे मोकळे होतो, तेवढे जवळच्या माणसापाशी होऊ शकतनाही. !

कृतीअ ३ : (व्याकरण कृती)

(१)

विरुद्धार्थी शब्दाच्या जोड्यालावा:

०२

आशा	कमी	ओळख	परका	जास्त	निराशा	खकीय	अनोठरवी
-----	-----	-----	------	-------	--------	------	---------

कृतीअ ४ : आगगाडीतल्या जप्पा यावर तुमचेमतलिहा.

०२

प्र.९ ब) खालील उतार्याच्या आधारे दिलेल्या सुचनांनुसारकृतीकरा:

०८

(१) आकृतिबंधपूर्णकरा :

(२)

(अ) वसंत ऋतूची चाहूलदेणारेघटक -

[१]	[२]	[३]	[४]	[५]	[६]	[७]	[८]
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

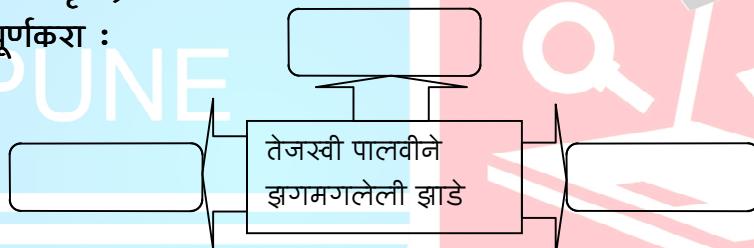
(ब) ऋतुबदलास साजेशा उपक्रमांचे दोन प्रकार -

हवामानातलाबदल जाणवायला लागला आहे. थंडी निरोफ चत्ताईतात्तरात्रा तुरते राती करणा गाह गाज दिवसा उन्हाळ्याची ललकारी देणारी उन्हाची तीव्रता चटके देऊ लागली आहे. एकीकडे पतझड सुरु आहे. अंगण, रस्ते पिवळेघम्मक पण वाळव्या पानांनी भरून जाताहेत. दुसरीकडे अशोकाची, वरुणाची, शिरीषाची अशी किंतीक झाडं तेजर्खी पालवीन झगमगून उटताहेत. आंब्याचा मोहोर, कोकिळाच्या लकेरी, ऊसाचेगुहाळं, कलिंगडांचे ढीग, द्राक्षांचेघोस - हीसगळीचवसंत ऋतूच्या खागताची चाहूल, खरोखरिच मला मोहरून टाकते आहे. वारासुदधा बदलल्यासारखा वाटतो आहे. निसर्गानं घेतलेलं हे वळण आहे. या ऋतुबदलाला साजेसे काही सांखृतिक, धार्मिक उपक्रम याच दिवसांत साजरे होतात. माझांमन या ऋतूमधल्या नव्या वळणाबरोबर धुमाजल्यासारखं चैतन्यमय झालं आहे. पण या चैतन्याला नकासेधार्मिक, सांखृतिक रंग चढवले जाताहेत या जाणिवेनंमी अस्वरूप होते आहे.

कृती अ २ : (आकलनकृती)

(१) आकृतीपूर्णकरा :

(अ)

(१)

(२) विधाने पूर्ण करून पुन्हा लिहा :

(१)

अ) निसर्गानं घेतले लंहे ..... ब) दिवसा चटकेदेऊ लागली आहेती .....

कृती अ ३) (व्याकरण कृती)

(१) पुढील शब्दांपासून अर्थपूर्ण चार शब्द बनवा : (कोणताही १)

१) हवामानातला

२) आपपरभाव.

(२) सहसंबंध :

(१)

कृती अ ४ : पुढील वाक्यांतील आशय सौंदर्य स्पष्ट करा : (फक्त १)

(१)

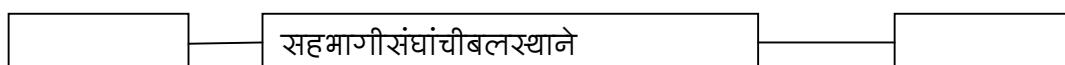
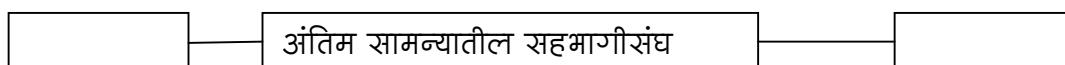
(१) ऋतुबदलाचा आनंद साजरा करणे. (२) वसंत ऋतूच्या खागताची चाहूल.

प्र.१ क) खालील उताऱ्याच्या आधारे दिलेल्या सुचनांनुसारकृतीकरा:

०४

१) चौकटपूर्णकरा:

०२

२) दोन्ही संघांचे विश्वचषक जिंकण्याचे परस्पर मिन्न हेतू लिहा.

02

फुटबॉल विश्वचषक सामन्यांचा आताअंतिम टप्पा सुरु होत आहे. आज जर्मनीचा मुकाबला इटली बरोबर हौईल. यंदा अंतिम फेरी गाठायचीच, या जिद्दीने संघ मैदानात उतरेल; तर गेल्या स्पर्धेत यशाने हुलकावणी दिलेला इटलीचा संघ त्यांना कडवी लढत देईल. इटलीचा बचाव मजबूत आहे, तर जर्मनीचे आक्रमण जबरदस्त आहे. परंतु इटलीचे दोन मातब्बर रवेळाडू दुरवापती मुळे बाहेर असल्याने त्यांचा संघ काही साकम्भुवत झालेला आहे. त्यामुळे जर्मनीचादबाबत त्यांच्यावर किती राहतो, यावर सामन्याचा निकाल अवलंबून असेल.

विभाग २ : पद्धती

प्रश्न २ (अ) पुढील पद्धाच्या आधारे दिलेल्या सूचनांनुसार कृतीकरा:

02

कृतीअ १ : (आकलनकृती)

02

- (१) सोनियाचा दिवसका आहे?
- (२) कवितेतील दोन सण लिहा.

कृतीअ २ : (आकलनकृती)

(१) पुढील ओळींतील विचार स्पष्ट करा : (फक्त ९)

(१) जीवा सुख झालें! माझे माहेर भटलें /

अवघा निर सलाशीण ! देखतां संत चरण //

(२) आजि दिवाळी दसरा ! सेना म्हणे आलेघरा //

आजि सोनियाचा दिवस! दृष्टीं देशिलें संतांस //१//
जीवा सुख झालें! माझे माहेर भेटलें //२//
अवघा निर सलाशीण! देखतां संत चरण //३//
आजि दिवाळी दसरा! सेना म्हणे आलेघरा //४//

कृतीअ ३ : (संदर्भ, प्रस्तावना धारित कृती)

02

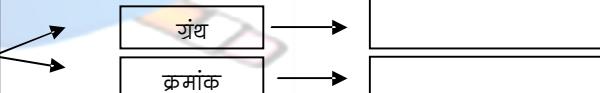
- आकृति बंध पूर्ण करा :

(१) संत सेना महाराजांचे समकालीन संत

(२) हा अभंग या ग्रंथातूनघेतला

ग्रंथ
क्रमांक

कृतीअ ४ : साधुसंत येति घरा ! तोचि दिवाळी दसरा। यामधील भावार्थ समजुन सांगा.

02

प्रश्न २ (ब) पुढील पद्धाच्या आधारे दिलेल्या सूचनांनुसार कृती करा:

02

कृतीअ ५ : (आकलनकृती)

- (१) कवीच्या घरट्यात पुढील गोष्टी नाहीत –
१) कल्पसुमांचा – .....
२) चांदरातीचे – .....

- (२) कवीच्या घरात पुढील गोष्टी आहेत –
१) पारिजातकाचा – .....
२) बालरवीच्या किरणांची – .....

KNOWLEDGE MAGIX

Digital Way Of Learning

नाही माझ्या घरटचातरास हिच्या माणकांची
भावमय किमया ही हृदयीच्या दौलतीची ?
नाही माझ्या घरटचात कल्प फुलांचा संभार
पारिजातकाचा गंधमंद झारे सभोवार
नाही माझ्या घरटचात चांदरातीचे मोहोळ

बालरवि – किरणांची नाचे इथे प्रभावळ
नाही माझ्या घरटचात सात सूरांचा झांकार
मंद्र सप्तकात गाते एकतारी एकस्वर
नाही माझ्या घरटचात कधी कपाळाला आटी
खुले हंसणे दिसले माझ्या चिमण्यांच्या ओटी

कृतीअ २ : (आकलनकृती)

१) योग्य पर्याय शोधून रिकाम्या जागा भरा :

१) कवीच्या घरटचात हिच्या माणकांची.....नाही. (आरास/रास/आस/पास)

२) कवीच्या घरटचात हृदयाच्या दौलतीची भावमय ..... आहे. (जादू/किमया/संध्या/राज)

(२) कृतीकरा :

१)

कल्पफुले	→	म्हणजे	→	[ ]
----------	---	--------	---	-----

२)

चांदरात	→	म्हणजे	→	[ ]
---------	---	--------	---	-----

(१)

०९

०२

कृती अ ३ : गाळलेल्या जागा भरा :

सा - षड्ज   रे – .....   ग – .....   म - मध्यम

प – .....   घ – .....   नि – निषाद

कृतीअ ४ : कवींना आयुष्यात कोणत्या गोष्टी महत्वाच्या वाटतात, ते स्पष्ट करा.

विभाग: ३ : स्थूलवाचन

०२

१) पुढील कृती सोडवा : (कोणतेही २)

१) पंढरपूर आणि रत्नागिरी या गावांतील कोणती वैशिष्ट्ये लेखकाने वर्णन केली आहेत?

२) कोल्हापुरी गुळाचे वर्णन लेखकाने कसे केले आहे?

३) गावाची संरकृती हे गावाचे व्यक्तिमत्त्व या पाठात आलेल्या तीन गावांच्या संरकृतीचे वर्णन तुमच्या शब्दांतलिहा.

विभाग: ४ : व्याकरण

०२

प्र. ४अ) समास:

सामासिक शब्द व समासाचे नाव यांच्या जोड्यालावा: (योग्य दोन्जोड्यांस २ गुण)

०२

अगट

बगट

१) आईबाप

अ) समाहारद्वंद्व

२) चहापाणी

ब) वैकल्पिकद्वंद्व

३) पासनापास

क) इतरेतरद्वंद्व

ब) वाक्य परिवर्तनः

02

कंसातीलसूचनेनुसार वाक्यांत बदलकरा:

१) अरे बापरे केवढे बील केले आहे? (विधानार्थीकरा)

२) विद्यालय बंद पडले (आज्ञार्थी करा)

क) ३) पुढील शब्दांचे भिन्न अर्थ लिहा:

09

..... — आकाश — .....

२) शब्द समुहा बद्दल एक शब्द लिहा:

09

१) माती पासून मडकी बनविणारा:

ड) पुढील वाक्यांत योग्य विरामचिन्हांचा वापर करून वाक्य पुन्हा लिहा.

09

पुरतक रावरवरचं तुम्हाला त्रास होतोय काहो

ई) पुढील वाक्य लेखन नियमांनुसार लिहा.

09

माझ ते जादुच मोरपीस असणार

फ) पुढील वाक्प्रचारांचा वाक्यात उपयोग करा:

02

१) ध्यास घेणै २) मनभरून येणै

विभाग: ५ : लेखन

प्र.५ अ)

१) पत्रलेखनः

04

नाट्यसंस्कारकलाअकादमी, पुणेप्रस्तुत
रंगोलीयीनबिल्ड आयोजित

धमाल बालनाट्य

शुक्रवार दि. १३ मे, संध्या.५ वा.

यशवंतराव चळाणनाट्यगृह, कराड, जि. सातारा

मित्राराजपुत्र

लेखक :प्रकाशजाधव

दिग्दर्शक : मंगेशशेठे

मोटेझालेषोटे

लेखक :प्रदिपमोरे

दिग्दर्शक :

शैलेशजगदाळे

मुले चोरपकडतात

लेखक

:गंगाधरगाडगीळदिग्द

र्णन : जयंती देव

शिल्लकतिकीटविक्रीहाँलवरदि. ११ मे पासून स.१ ते ११ सायं. ५:३० ते ७

वरील जाहिरातीच्या आधारे तुमच्या नित्राला याबाबत माहितीदेणारेपत्रलिहा.

किंवा

वरीलनाटके आपल्या शहरातव्हावीतम्हणून नाट्यनिर्मात्यास पत्रलिहा.

२) खालील अपूर्ण कथा पूर्णकरा.

०५

उन्हाळी सुट्टीलागली.रिया खूश होती. तिच्या बाबांनी तिलासुट्टीत महाबळेश्वरला न्यायचं प्रॉमिस केलं होतं. २० मे ते २७ मे अशी ट्रिप ठरली होती.रिया मजेतट्रिपची तयारी करीतहोती. बघता - बघता २० मे चीफहाटउजाडली. उत्साहानेआवराआवरीझाली.सगळेनिघणार ..... तेवढ्यात दारावरची बेल वाजली ..... आणि .....

३) खालील उतार्याचा १/३ सारांशलिहा.

०५

मनुष्य व पशु यांच्यातील मुख्य भेद म्हणजे त्यांच्या एकाग्रतेच्या शक्तीतील भेद होय. कोणत्याही प्रकारच्या कामातीलयश हेएकाग्रतेचेफलअसते. प्रत्येकाला एकाग्रते संबंधी थोडेबहुतमाहीतअसते. तिचेपरिणामआपणदररोजपाहतो. चित्रकला, संगीतकला इत्यादी कलांतीलश्रेष्ठ प्रतीचे यश हे एकाग्रतेचा परिणामअसते. पशुंच्या टिकाणीएकाग्रतेची शक्तीफारथोडीअसते. ज्यांनी पशुंनाशिकविलोआहे, त्यांना या गोष्टीची मोठी अडचण वाटतेकी, पशुलासांगितलेलेतोसततविसरतअसतो. त्याला कशावरहीआपलेमनदीर्घकालएकाग्रकरता येत नाही. हाचमनुष्य वपशु यांच्यातील भेदआहे. मनुष्याच्या टिकाणीएकाग्रतेचीशक्तीपशुहूनअधिक असते.

प्र.५ ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रकारावर लेखन करा:

- १) सारांश लेखना करिता दिलेल्या उतारावाचून त्यावर एका वाक्यात उत्तरदेता येतील असे पाच प्रश्न तयार करा . ०५
- २) आपल्या शहरात आलेली सर्कसतुम्हीव तुमच्या मित्राने पाहिली. ही सर्क सपाहून घरी जाताना तुमच्यात झालेला संवाद लिहा.

**KNOWLEDGE
IMAGIX**

Digital Way Of Learning

प्र.५ क) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रकारावर लेखन करा: ०५

- १) पावसाळ्यातील तुम्ही अनुभवलेल्या एखाद्या दिवसाचे वर्णन करा. ०५
- २) तुमच्या शाळेत झालेल्या स्नेहसंमेलनाचा वृत्तांत लिहा. ०५